

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

12+
2015 сыл
Балаҕан ыйын
2 күнэ
Сэрэдэ
№105 (10337)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

○ Нам улууһун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтээһиннэр

Роспотребнадзор салайааччыта Е.И. Ильина иһитиннэрбитинэн үөрэх үлэһиттэрэ мед. көрдөрүүлэрин 24%-ра эрэ барбыт. 4 үөрэх тэрилтэлэрэ (Үөдэй, Таастаах оскуолалара, «Мичээр» уонна Нам 7 №-дээх о/с) иккитээн көрүллүөхтөөхтөр. Сорох оскуолалар үөрэнээччилэригэр форма тиктэриитин боппуруоһун кыайан быһаара иликтэр эбит. Федеральной сокуон ирдириинэн оҕо таҥаһа (формата) сертификацияны барбыт таҥаһынан, лицензиялаах иис тэрилтэтинэн тигиллэхтээх. Оннук көнүллээх тэрилтэ улууска суоҕа уустугу үөскөспүт.

***

ОГПН начальнига Н.А. Парников иһитиннэрбитинэн 26 үөрэх тэрилтэтэ бэрэбиэркэлэммит. Нам 1 уонна 2 №-дээх оскуолаларыгар, гимназияҕа баһаарынай емкостарынан хааччылы боппуруоһа быһаарыллыбатах. Быбардар ытыгылыахтаах объектары бэрэбиэркэлиир үлэ 2-3 күнүнэн ытыгыллан бүтүөхтөөх.

***

Үөрэх управлениетын начальнига О.Н. Протопопов иһитиннэрбитинэн «Кэскил» о/с сэбиэдиссэйэ Е.К. Харитоновна анал күрэхтэһии «Общественное призвание» дьон номинациятыгар бастабыт, улуус оскуолаларыгар 13 эдэр специалистар кэлбиттэр, 7 предметкэ учууталлар тийибэттэр, балаҕан ыйын 7, 14 күннэригэр «күһүңгүлээх» 9-с кылаас үөрэнээччилэрэ математикаҕа, нуучча тылыгар экзамен туттарыахтаахтар. Хатыг-Арыы, 1 Хомустаах, Партизан оскуолалара икки сменанан үөрэтиигэ кирибиттэр, Көбөкөн, Партизан, Арбын оскуолаларыгар саҥа директордар аанамыттар.

***

«Намкоммунтеплоэнерго» ААТ директора Н.В. Игнатьев иһитиннэрбитинэн кыстыкка бэлэмнэни график быһытынан бара турар, оскуолалар, о/с баһаарынай емкостара бары эргэрииттэр. Онон саҥардыыга булааннаах үлэ барыахтаах, үбүлээһин, оперативнай дыһайыга биэри боппуруостара быһаарыллыахтаахтар. Никольская котельная быһыл чоһунаан откулдуохтаах. Үөрэх тэрилтэлэрин ититэр ситимнэригэр ууну хаҕайдааты балаҕан ыйын 4 күнүгэр диэри оноһуллуоҕа, итинни биэри бу ый 9 күнүгэр диэри быһаарыллыаҕа.

***

Улуус баһылыгын 1 солбуйааччы И.И. Сивцева кыаммат ыалларга гааһы киллэриигэ бэриллээхтээх субсидияны туһаныыга сайаапка салгы хомулларын туһунан эттэ уонна кыаммат, элбэх оҕолоох ыалларга көмөлөһөргө аналлаах «Твори добро» акция үөрэх дьыла саҕаламмытын ытыгыларын иһитиннэрдэ. Бу акцияҕа үтүө санаалаахтар бэйэлэрин кылааттарын киллэрэллэригэр ыгырда.

***

Нэһиликтэри благоустройстволуу туһунан хос программаны субсидияны биэри 2-с түһүмэҕэ саҕаланар буолбутунан улуус 6 нэһилигэ сайаапка түһэрииттэр. Олор истэригэр 1 Хомустаах, Маймаҕа, Модут, Партизан бааллар.

Бэлиэтэнэ И. ИВАНОВ

Балаҕаны ыйын 1 күнэ – Билии күнэ

ЧУОРААН ТЫАҤА ЧУГДААРДА

Балаҕан ыйын 1 күнүгэр Россия үрдүнэн сибэкки дьөрбөтө көһиллээх, саҥа суумка тутуурдаах үөрэнээччилэр, билиигэ угууар учууталлар, оҕолорун иннигэр сүүрэр-көтөр төрөспүттэр оскуолаҕа үөрэ-көтө мустаннар, билии күнүн күргүөмнээхтик көрүстүлэр. Онгой-соҕой көрбүт, оскуола боруогун саҥа атыллан кирибит кыраччаннар билии киэн аартыгар үктэннилэр.

И.С. Гаврильев аатынан Нам 1-кы №-дээх оскуола (дир. Е.П. Габышева) 620 үөрэнээччилээх, 29 кылаас комплектаах Билии күнүн көрүстэ. Быһылгы үөрэх дьылыгар бастагы кылааска 54 оҕо кирибит. Кинилэри ааҕарга, суруйарга, суоттуурга үрдүк категориялаах учууталлар Федорова Н.П. уонна Осипова В.С. үөрэтиэхтэрэ. Кинилэри сэргэ, оскуолаҕа саҥа кэлбит С.Р. Колосова (математика), С.А. Попова (биология), И.П. Замятина (оҕо түмсүүтүн салайааччы) оҕолору билиигэ-көрүүгэ сирдиэхтэрэ, уһуйуохтара.

Билии күнүгэр аналлаах үөрүүлээх линейка оскуола директора Е.П. Габышева, «Нам улууһа» МТ баһылыгын солбуйааччы Н.Н. Степанов, «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыгын солбуйааччы П.Л. Федоров уонна үөрэх управлениетын методическай отделын начальнига М.С. Игнатьева үөрэх саҕаламмытын үөрэнээччилэри, учууталлары, төрөспүттэри, итинэн алын сүһүөх кылаас учууталын М.Д. Рожинаны республикаҕа ытыгылыбыт ПНПО куонкурсугар кыайан «Россия бастыг учуутала» бэлиэни ылбытынан истинник ээрдэлээтилэр.

Саҥа үөрэх дьыла саҕалаһытын кэрэхэлиир чуорааны саҥа кэлбит учууталлар, оскуола боруогун бастаан атылааччылар, орто сүһүөх кылаас тахсыбыт үөрэнээччилэр уонна эһиил оскуоланы бүтэрэр үөрэнээччилэр чуораан чугдаар тыаһынан бастагы үөрэх күнүн саҕалаатылар. Бу күн хас биригди үөрэнээччи билиигэ-көрүүгэ угууар учууталларыгар сибэкки букетын туттартаатылар.

С. АРГУНОВ

ХАМАҔАТТА

Е.М. Шапошников аатынан Хамаҕатта орто оскуолатыгар барыта 168 оҕо үөрэнэр. 1 кылааска 16 оҕо үөрэнээччилэр, учуутал – Захарова Степанида Афанасьевна. 11-с кылааска 16 үөрэнээччи, кылаас салайааччыта – Дунаева Елизавета Анемподистовна. Саха-французскай лицей 220 үөрэнээччилээх. Маҥнайгы кылаас боруогун 16 оҕо атыллыаҕа, учуутал – Порохова Екатерина Михайловна. 11-с «а» кылааска 11 (кыл. сал.

Е.В. Васильев), 11-с «б» (кыл. сал. В.Н. Сивцев) кылааска 14 үөрэнээччи баар. Лицейгэ саҥа үөрэх дьылыгар география уонна английскай тыл учууталлара үлэли кэлбиттэр.

М. ВИНУКUROVA

ҮӨДЭЙ

Быһылгы үөрэх дьылыгар З.П.Саввин аатынан Үөдэй орто оскуолатыгар маҥнайгы кылааска билии киэн аартыгын кыһатыгар 15 оҕо кириэр. Олортон 9 кыыс, 6 уол оскуолаҕа кириэргэ эрдэттэн бэлэмнэнэн, маҥнайгы учууталларын кытта билсибиттэрэ номнуо ыраатта. Оксана Афанасьевна Соловьева баай уопуттуу учуутал, алын сүһүөхкэ 4 кылааһы ситиһиллээхтик бүтэттэрдэ, быһыл 5-с төгүлүн маҥнайгы кылаастары ылан үөрүүтэ үгүс. Оскуолаҕа эдэр кэскиллээх учууталлар кэлэн маҥнайгы үлэлэрин хардытын саҕалаатылар. Ол курдук, М.К.Амосов аатынан Хотугулуу илинни федеральной университеты кыһыл дипломунан бүтэрибит Агния Ивановна Яковлева үһүс кылаастарга ананна. Психологынан Вера Афанасьевна Данилова киридэ, кини кэтэхтэн психолог идэтигэр үөрэҕин үрдэтинэр. Быһылгы оскуоланы бүтэрбит 9 оҕоттон, 2 оҕо үрдүк үөрэхкэ, 6 оҕо орто анал үөрэх кыһатыгар киридилэр, биэр оҕо ытык иһин көмүскүү армия кэктигэр сулууспалы барда. Саҥа үөрэх дьылыгар билигинэн 142 оҕо үөрэнээччи, өссө да үөрэнээччилэр эһи кэлиэхтэрэ диэн эрэнэ кэтэхтээлэр. Бэһис кылааска 13 оҕо саҥа ФГОС программаны үөрэнээччилэр үөрэтэр учууталлар бука бары ФГОС курустарыгар үөрэҕи ааспыттар. Быһылгы бэһистэргэ саҥа тылын уонна литературатын учуутала Алена Витальевна Сысольгина кылаас салайааччытынан ананна. Директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччынан Вероника Равиловна Барашкова ананан үлэтин ситиһиллээхтик саҕалаата, кини Үөдэй оскуолатыгар өр сыл иитэр үлэҕэ директору солбуйааччынан таһаарылаахтык үлэлээн кэллэ.

Үөрэх дьылын аанын аһан саҥа үөрэх сылыгар оҕолор саҥалыгы кырааскаламмыт, өрөмүөннэммит, сырдык, ыраас оскуолаҕа үөрэ-көтө үөрэнээччилэр, уһуйааччылар, учууталлар, үлэһиттэр түбүктээх үлэлэрэ түмүктээх, ситиһиллээх буолуоҕа.

Е.А. ЭВЕРСТОВА

ПАРТИЗАН

Партизан нэһилигэр быһылгы үөрэх дьылыгар 132 оҕо үөрэнээччи, бастагы кылааска 17 оҕо кириэр. Быһылгы үөрэх дьылыгар үс саҥа учуутал кэллэ, быһылгы 5 эдэр учуутал кэлбитэ онон оскуолабыт коллективыгар элбэх эдэр эрчимнээх үлэһиттэр кэлэн, оскуолабыт үлэтэ сылааһы сөргөһөһүн иһэр. Оскуолабытыгар иккис сылын дьөһүөн тылын үөрэтэллэр, быһыл өссө кытай тылын үөрэти саҕаланар. Саҥа оскуолабыт көндөйө дьэндэйэн тахсан, сотору көминэн саҥа оскуолаҕа үөрэнэ баралларын, бары үөрэнээччилэр, төрөспүттэр, учууталлар сүргэлэрэ көтөүллэн сылдыар. «Зеленая Россия» диэн акция эрчигинэн, ыччаттар Кыайы скверигэр «Лес Победы» диэн сүрэхтээн мас олортулар.

И. ИВАНОВ

ХАТЫГ-АРЫ

И.Е. Винокуров аатынан Хатыг-Ары орто оскуолатыгар быһылгы үөрэх дьылыгар уопсайа 265 оҕо үөрэнэр, 19 кылаас комплекта баар. Маҥнайгы кылааска 1 «а» кылаас — 14 оҕо, кылаас салайааччыта Максимова Мария Валерьевна, 1 «б» кылаас — Афанасьевна Варвара Романовна буоллулар. 2015-2016 үөрэх дьылыгар 11-с кылааска 23 оҕо баар. Химия предметигэр Атласов Ньургун Константинович диэн саҥа учуутал кэллэ. Быһылгы выпускниктар 25 оҕо бары үрдүк, орто анал үөрэхкэ кирибиттэр. Затоннааҕы ситэтэ суох орто оскуолаҕа уопсайа 65 оҕо үөрэнэр. Маҥнайгы кылааска 10 оҕо барыа, учуутал Оконешникова Матрена Кирилловна. Быһылгы 9 выпускник орто анал үөрэхкэ кирибиттэр. Оскуолаҕа биология предметигэр Протопопов Андриан Гаврилович диэн саҥа эдэр учуутал кэлбит. Намааҕы техникумга быһыл 150 оҕо кириэри собеседование бара сылдыаллар. 9 кылаас кэнэ 3 (сварочное производство — 3 сыл 10 ый, мастер общестроительных работ — 2 сыл 10 ый, повар кондитер — 2 сыл 10 ый), 11 кылаас кэнэ 2 идэҕэ (сварщик — 10 ый, автомеханик — 10 ый) үөрэнээччилэр.

Н.Д. СИВЦЕВА

Ходуһа суугуна

«КЫДАМА СҮҮЙАРБЫТ» ЧУГАҤААТА

Балаҕан ыйын 1 күнүнээҕи туругунан оттоонун хаамытыгын билиһиннэрдэххэ былырын-ныгытааҕар 956 тоннан аҕыйах оту бэлэмнээтибит. Былырын улуус үрдүнэн 33386 т бэлэмнэммит буоллаҕына быһыл 32430 т чөкөтүлүннэ. Бу булаан 87,5% тэн.

Сиилэс 300, сенаж 150 тонна бэлэмнэннэ. СР правительствотын сенаһы бэлэмнииргэ биэрбит соруудаҕа 416 тонна. Сүөһү аһылыга буолар үүнээйи быһыл 1797 гааҕа ыһылыбыт. Сиилэһи, сенаһы бэлэмнииргэ К.Н. Протопопов салайар «Эрэл-Агро» ХЭТ үлэли сылдыар. Оттоонунна булааны Никольскай (100,7%), Фрунзе (101%), Ленскэй (103,6%), Салбан (105,2%) толордулар. Бетүг, Искра көрдөрүүлэрэ мөлтөх. Кыстыыр оту булунамаары гыннылар. Соруудахтарыттан баара-суоҕа 57,5 уонна 63,9% эрэ ситистилэр.

Атын нэһиликтэр: Үөдэй 82,3%, 1 Хомустаах 90%, Партизан 94,4%, Хамаҕатта 84%, Хатыг-Арыы 88,5%, Модут 99%, Түбэ 93%, Арбын 93%, Көбөкөн 81%, 2 Хомустаах 83% соруудахтары толортоотулар. Онтон Хатырык, Маймаҕа 70 бырыһыаны нөнүө түстүлэр.

Оттоонун түмүктэнэрэ олох буҕа аһыан калла. Самаан сайын күөвүттэн төһөнү сомсубуттарын нэһиликтэр өссө төгүл кичэйэн ааһынахтарына сыһпараларбыт төһө-хаҕа буолан тахсаллар?

И. ИВАНОВ

Билгэлээһин

ОРТО ҮНҮҮЛЭЭХ САЙЫН БУОЛЛА

2015 с. атырдыах ыйа хайдах ааспытын билэн олоробут. Кураан ый буолан, отчуттары улаханньк мэхэйдээбэт. От хаачыстыбалаах буолла. 2014 с. балаҕан ыйын 1-тэн 9 чыһылаҕа диэри кураан да, тымны, тыаллаах, быллыттаах, сарсыарда +3, +6 сылаас, 5 чыһылаҕа бастагы хаһыг түспүт, сарсыарда -2 этэ. 10 чыһылаҕа 2 чаастан ардабыт. 11 чыһылаҕаттан 21 чыһылаҕа диэри кураан турбут, 22 чыһылаҕа эбиэккэ диэри ардабыт. 23-24 чыһылаҕа кураан, онтон 25 чыһылаҕа киһэ ардабыт, түүн хаар түспүт, 26 чыһылаҕа хаар ууллубут, хаастар хойугаан ааспыттара. Ардах, хаар түспүтэх. 27 чыһылаҕа кураан, 28 чыһылаҕа кыратык хаардабыта. Бу күннэргэ тыаллаах тымны күннэр турбуттар. 29, 30 чыһылаҕа сарсыарда -4, -6 тымныбыт, устар быллыттаах, күүстээх тыаллаах ардах, хаар түспүтэх, кураан. Балаҕан ыйыгар 3 күн сөнүү түһэн ылбыт. Онон кураан күһүн этэ. Быһыл атырдыах ыйа былырынны курдук аһан ээр. Балаҕан ыйа эмиэ кураан ый буолуон сөп.

Сэмэнэп таһара күнүттэн Бокуруопка диэри сирин сиилениир, мас көтөүтүгүн түһээр ардах түстэҕинэ, эһиил сайын үчүгэй, быһаннаах буолуоҕа.

Күүтүбүт, айылбабыт хайдах гынарын, бэйэтэ билэр. «Интернет» ардагы биэриитигэр үксүн сыыстарар, халлаан кылаа кинэ бэрт буоллаҕа, кэлин, улахан ардагы сөпкө этэр, билэр эбит. Хаһан халлаан халлары билэрин көрдөрөр. «Интернет» үөһэттэн көрөн олордобо дии, онтон биһиги «дырбабытынан» сэрэйбит эрэ.

К. ЕРЕМЕЕВ,
Кыһыл-Сыыр

Күһүнү киһи күлбүтүнэн

Сайыммыт сылаас күннэрэ биллибэккэ аһаннар, күһүнү күннэри бу тийэн кэлилэр. Тыа дьоно барахсаттар оттоон-мастаан бүтэн, ким эрэ сир аһын үгүөрү үргээн, оҕуруот аһын дэлэччи-хоточчу үүннэрэн, «күһүнү киһи күлбүтүнэн» диэбит-ти, кыстыкка киирээри бэлэм олодохторо.

Улуус киин ырыынагар, «Талбаа», бу күннэргэ бэйэ аһа-үөлэ хамафатык атыылана турар. Атыы-эргигэн эрээтэрин кэрийэн көрдөхкө, сибиэһэй ас эгэлгэтин булуохха сөп. Холбура: Көбөкөн ынаҕын этин, Искра отонун, ынаҕын этин, Нам хортуппуйун, хара хаптаҕастан, дьийтээҕи виноградтан барыанналарын, 1 Хомустаах хаппыстатын, бытархай хортуппуйун, 2 Хомустаах соботун, Бөтүн хортуппуйун, хаппыстатын, сүбүөкүлэтин, моркуобун, отонун. Сыаналарын көрдөхкө, эт 1 кг. 400-450 солк., собо 150 солк., отон 10 кг. 1200-1500 солк., хортуппуй 50-70 солк., моркуоп 70 солк., сүбүөкүлэ 50 солк., хаппыста 45-50 солк., барыанналар 300-320 солк. халбанһылар. Атыһыттар бэлиэтиллэринэн, сибиэһэй ас-үөл ааспыт нэдиэлэттэн саҕалаан атыыга тахсыбыт. Ол гынан баран, ый бүтэһигэ, ый сангата буолан, атыы-кутуу бытааннык барар. Дьон харчыта кырыымчык. Пенсия кэлэ илик, хамнас түһэ илик. Интэриэһиргээчилэр, ымсырааччылар, сэнээрээчилэр элбэхтэр эбит. Мантан күһүн ас дэлэйдэринэ, сыана арыычча түһүө, оччотугар атыы-кутуу хамафатык барыа дэһэллэр.

Бу курдук улуус олохтоохторо кылгастык кэлэн аһар сайыммытыгар тигинэчи үлэлээн, оҕуруот аһын дэлэччи үүннэрэн, аны харчы киллэринэн дохуоттанар түбүгэр сылдылар. Онуоха биһиги улууспут үүнээйигэ табыгастаах, мэчирэннээх өг сирдээх-уоттаах буолан, оҕуруоппут, сирбит аһа, ынахпыт этэ, үүт аспыт ураты миннигэс амтаннахтар. Онон ханнык да тас дойду аһын атыылаһа, саамай сибиэһэй, ингэмтэлээх, эппит-хаамыт үөрэммит бэйэбит төрүт аһылыкпытын дэлэтиэххэ!

Л.НОГОВИЦЫНА

БЭЙЭ АҢА-ҮӨЛӨ ОРДУК МИННЬИГЭС!

ҮРҮҢ АС — ДОРУОБУЙА ТӨРДӨ

Чэ, эмиэ ааспыт сыллары ахтан ааһаахха. 2001-2002 сылларга чааһынай ыаллартан үүтү тутуу мунутаан үрдээбитэ. Оччолорго сайын айы 120-130 ыл үүт туттарара. Оччолортон үлэлиир Ядреева Маргарита Семеновнаттан ыйыттым. Билигин «Эрэл» СХПК 1 Хомустаах приемнай пуунугар үлэлиир. Бу кэккэ сылларга сайын мунутаан 10-11 ыл ынаҕын үүтүн туттара сылдыбыта. Быйыл сайын ортотунан 15-17 ыл үүт туттарар, күнгө 700 л үүт «Эрэллэргэ» барар. Быйыл хонууга алтан от элбэх, онон үүттүгэннээх сайын. Элбэх ынахтаахпыт буолар дии саныгытын.

Бэйэ үүтэ-аһа, этэ наадата кэллэ. Ыаллар ыччаттарын, орто саастаах ыаллар сүөһүнү ииттигэ сыстаахтарын сөп этэ. Хотонго наадыбат сылыгга охтуу, үүтү-арыны солбуйбат. Үрүҥ ас — доруобуйа төрдө. 1990 с. нэһилиэккэ 150-ча ыалга сибииннэ баар этэ, билигин 6 ыалга 1-2 сибииннэ сайынны өттүгэр иитиллэр уонна бары маһыны кэтэһибит. Бу таннары түһүү буолбатах дуо?! Урут үчүгэйдик аһаан олорут эбиһпит. Онтон билигин сайдыбыт диин ватсап, онон топпоккун, ас буолбатах.

**К. ЕРЕМЕЕВ,
Кыһыл-Сыыр**

ХОМУУР САҒАЛАНА

Улуус т/х управлениетын кылаабынай агронома С.Д. Новгородова быйылгы хомуур үлэтин туһунан манньк кэпсээтэ.

— Быйыл хортуппуйу ыһыгга улуус үрдүнэн былаан 493 га этэ. Ону хаһаайыстыбалар 527 гектарга тирдибиттэрэ. Онтон оҕуруот аһын олордуга 127 гектары олордуктаахпытын 124 гектарынан толорбуппут. Хортуппуйу

кэтэх хаһаайыстыбалары сэргэ 36 бааһынай хаһаайыстыба уонна 3 тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрэ олордубуттара. Оҕуруот аһын үүннэринэн 19 б/х уонна 2 т/х тэрилтэлэрэ дьарыктана сылдылар.

Бу күннэргэ сорох хаһаайыстыбалар хомуур үлэтин саҕалаатылар. Былырын 4381 тонна хортуппуйу хомуйбуппут. Биер гектартан 88 ц үү-

нүүү ылбыпыт. Быйыл наһаа эрдэ хаһынаа (атырдыах ыйын 20 к.). Онон хортуппуй өлгөм үүнүүтүн ыларбытыгар балаһыанньабыт мөлтөх буолуох курдук. Улууспут хоту өттүгэр сытар баһыналарбыт бары хаһынаа хабылыннылар. Улахан хаһаайыстыбаларбыт охсууну ылылар. «Дьулус-97» 20 га, «Шмидт» б/х 15 га, «Одун» б/х 10 га, «Каскил» б/х 70 га. Быйыл балартан 2 эрэ хаһаайыстыба ыһыларын страховкалаппыттар.

Оҕуруот аһын былырын 1630 т хомуйбуппут. Гааттан 136 цн үүнүү кэлбитэ. Быйылгы былаамыт 2160 т, бу элбэх. Ол да буоллар, былырынны көрдөрүүтүн итэҕэһэ суоҕу ылаахпыт дии эрэнэбит. Сүбүөкүлэ, моркуоп үүнүүтэ үчүгэй. Хаппыста олордутун иэнэ аччаан ыһыбыт уопсай иэнэ көбүрээбитэ. Биричинэтэ — кэнники сылларга биер кэлим баттарар сир суох буолуута. Ол иһин оҕуруот аһын олордутун иэнэ кыратык аччаата (8 гаанан). Кэлэр сылларга эдэр дьону түмэн оҕуруот олордутун курдук уустук, сыраһаах улаҕа сыһыарар былааннаахпыт.

Хомуур саҕаланна. Онон үүнээйини сүтүгэ суох хомуйар туһуттан тэрээһин үлэни кыайа тутан үлэлииргэ хаһаайыстыбалар бары сорок турурунан үлэлээн-хамсаан эрэллэр.

И. ИВАНОВ

Спорт — дьулуур, спорт — тулуур

Атырдыах ыйын 29 күнүгэр Дьокуускай куоракка, Орджоникидзе болуоссатыгар, пауэрлифтинг Аан дойду кылаастаах спорт маастара, ДВФО 4 төгүллээх чемпиона, Дьокуускайдаағы пауэрлифтинг Феде-

рациятын президенэ — Артур Лауэр кэриэһигэр иккис төгүлүн ыараханы көтөбүүгэ ытыллыбыт республикатааҕы турнир буолан ааста. Бу турнир республика араас улуустарыттан саха бухатырдар кэлэн күөн-

КҮҮС-УОХ КҮРЭБЭР

көрүстүлэр. Ол курдук биһиги улууспуттан профессионал-спортсменнар ортолоругар, классической пауэрлифтинг уонна мас-реслинг спордун маастара,

Саха сиригэр силовой многоборье 2 төгүллээх чемпиона, Евгений Иванов 325 кириллээх штанганы көтөбөн эрэллээхтик бастаата. Онтон бу көрүгүнэн сөбүлээн

дьарыктанааччыларга Алексей Карамзин 175 кириллени көтөбөн үрүҥ көмүс призер буолла. Турнирга ветеран-спортсменнар, кырыйдьыт диин туора турбакка, бэйэлэрин күүстэрин-уохтарын бэрэбиэркэлэнэн көрдүлэр. Пауэрлифтинг ветераннар ортолоругар Россия 3 төгүллээх чемпиона — Афанасий Марков барыларын баһыян — 153 кириллени көтөбөн чемпион аатын сүктэ. Бу көрүгүнэн саҕа дьарыктанан эрэр Аитал Сивцев бэйэтин холонон көрдө. Ол түмүгүнэн 4-с миэстэ буолла.

Күрэхтэһии биер саамай интэриэһинэй көрүгүнэн, спортсменнар икки буолан ыарахан ыйааһынаах штанганы көтөбүүлэрэ буолла. Манна Аматтан сылдыар Анатолий Ваишев уолунаан 560 кириллени көтөбөн бастаатылар. Кинилэр кэннилэриттэн Евгений Иванов Максим Габышевтыын 550 кириллени көтөбөн иккис миэстэ буоллулар.

С. АРГУНОВ

РАСПОРЯЖЕНИЕ от 27.08.2015 г. №21-4-460
О проведении мероприятия «День села»
 В целях организованного проведения празднования «День села» 11.09.2015 г.,
РАСПОРЯЖАЮСЬ:
 1. Утвердить программу проведения мероприятий, посвященных празднованию «День села», согласно приложению 1.
 2. Создать организационную комиссию в составе:
 -Новгородов А.Г. – глава МО «Ленский наслег», председатель;
 - Федоров Павел Львович – зам. главы МО «Ленский наслег», зам. председателя;
 - Кириллин А.В. – председатель наслезного Совета депутатов, член;
 - Олесова А.Е. – гл. специалист по социальным вопросам, член;
 - Павлов Ю.А. – гл.специалист по юридическим вопросам, член;

- Дураева М.И. – гл. специалист по экономике, финансам и предпринимательству, член;
 - Слепцова А.И. – руководитель по ОДМН, член;
 - Бугаев Д.Д. – специалист по молодежной политике, член;
 - Винокурова С.В. – специалист по УСХ, член;
 - Ядрихинский С.П. – директор МБУ «РСДЮСШ» (по согласованию);
 - Яковлев И.В. – директор МАУ «Лидер», член;
 - Петрова Н.В. – и.о. директора МБУ ЦД им.А.Ф.Шестакова, член;
 - Максимова А.И. – и.о. директора МБУ «Дом Олонхо», член;
 - Яковлев В.Е. – директор МАУ «АРТ МО «Ленский наслег», член;
 - Местникова С.М. – руководитель студенческого педагогического отряда «Бининс» НПК (по согласованию);
 - Попова В.Д. – директор Цен-

тра киновидеоархива (по согласованию);
 3. Назначить ответственных лиц по проведению мероприятий, согласно приложению 2.
 4. Ответственным лицам в срок до 10 сентября 2015 г. провести организационную работу по проведению мероприятий.
 5. Секретарю ознакомить под роспись ответственных лиц с данным распоряжением и опубликовать в местной газете «Эн-сиэли».
 6. В случае неисполнения или ненадлежащего исполнения возложенных на них обязанностей, ответственные лица будут привлечены к дисциплинарной ответственности в порядке, установленном Трудовым кодексом и иными федеральными законами.
 7. Контроль исполнения данного распоряжения оставляю за собой.
Глава А.Г. НОВОГОРОДОВ

ПРОГРАММА празднования «День села»

Дата: 11 сентября 2015 г. Место проведения: стадион РСДЮСШ, пл. Дружбы, пл. им. М.К. Аммосова

Начало	Наименование мероприятия	Место проведения
10:00ч	Радиовыпуск « Унэр, сайдар мин Намым! » из литературных произведений местных авторов	Стадион РСДЮСШ
10:00ч	Ярмарка-выставка народных промыслов, сельскохозяйственных изделий	Территория РСДЮСШ
11:00ч	Торжественное открытие праздника « День села »	Стадион РСДЮСШ
11:30ч	Фотоконкурс « В объективе – родное село »	Стадион РСДЮСШ
12:00ч	Веселые конкурсы для самых маленьких « БЭБИ-ШОУ »: - конкурс Ползунок (от 8 мес до 1 года); - конкурс Веселый и очень быстрый (1 год); - конкурс Ловкий шаросборщик (от 2-х до 3-х лет)	Стадион РСДЮСШ
13:00 ч	Парад живых цветов и природных материалов среди жителей села « Краски уходящего лета »	Стадион РСДЮСШ
13:10ч	Праздничный концерт « С днем рождения, родное село! » - чествование именинников - благотворительной акции « Помоги собрать в школу »	Стадион РСДЮСШ
14:00	Торжественная выписка новорожденных « Встречаем нового жителя с. Намцы »	Родильный дом НЦРБ
14:00ч	Подведение итогов фотоконкурса « В объективе – родное село »	Стадион РСДЮСШ
14:00ч	- Спортивные состязания для населения « Спорт и здоровье » - Мастер класс по скандинавской ходьбе	Стадион РСДЮСШ
14:00ч	Торжественное закрытие летнего фонтана - награждение детей из сервисных отрядов - выпуск гелиевых шаров	Пл. Дружбы
14:30ч	Игры, конкурсы для детей и подростков « PLAY and RELAX » Дети от 7 до 13 лет	Пл. Дружбы
15:00ч	Танцы под баян « Не стареют душой ветераны »	Пл. Дружбы
16:00	Праздничный осуохай « Онуор үктэллээх оһуоһай »	Пл. Дружбы
17:00ч	молодежный фестиваль неформальной культуры « ЗОЖИГАЙ »	Пл. Аммосова
19:00ч	Документальный кинопоказ « Из истории села »	Пл. Аммосова
20:00ч	Праздничный концерт артистов эстрады	Пл. Аммосова
21:00ч	Мега-дискотека « В танце все возрасты покорны »	Пл. Аммосова
23:00ч	Торжественное закрытие праздника. Праздничный фейерверк.	Пл. Аммосова

УНУРЭХ ТЫТТАР

Күндү ветераммытын **БЕРЕЖНОВ ИННОКЕНТИЙ МИХАЙЛОВИЧЫ** 75 сааһын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүнэн, Айыы сиригэр үктэммит алгыстаах күнүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!
 Баҕарабыт Эийэхэ чэгиэн доруобуйаны, олоғун аргыһынаан Луиза Семеновнаһын өссө даһаны уһуннук, дьоллоохтук олорор-гутугар. Кырдьыы кыттыспатын, ыарыы ыалласпатын, дьол-соргу эрэ тосхойдун, эдэрдии эрчимин уҕарабатын, баҕа санаан барыта туолуохтун!

Эвэрдэни кытта Нам педагогической колледжын коллектива

Күн күбэй ийэбитин, тапталлаах эбэбитин **БУЧУГАСОВА МАРИЯ НИКОЛАЕВНА** 55 сааһын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүнэн ис сүрэхпиттэн истинник эвэрдэлибит!
 Күндү киһибитигэр күн сиригэр баар бары кэрэни, чэгиэн доруобуйаны баҕарабыт. Эн биһиэхэ куруутун күүс-көмө буоларгыттан, үөрэ-көтө сылдьаргыттан үөрэбит, мунгура суох махтанабыт. Ханнык да ыарахаттартан толлубакка кытаанах санааһынан ийэ, эбэ, хос эбэ аатын үйэлэр тухары сүгэ сылдьаргар. Эн баар буолангынын биһиги дьоллоохпут. Күүскэ да күүскэ сыллыбыт.

Эвэрдэни кытары кыргыттарын, күтүөттэрин, сиэнэрин

ИДЬО ИИТИННЭРЭР

СҮПҮТ ЭРЭ КӨСТҮБҮТ

Атырдыах ыйын 24 күнүт-тэн 30 күнүгэр диэри 25 иһитиннэри кирибит: 6 — араас эчэйи, 1 — сураҕа суох сүтүү, 1 — малы-салы алдыаты, 2 — түөкүннээһин (албынааһын), 2 — наркотической средствоны туттуу, 3 — уоруу, 1 — суол саахала, 1 — күлүгээннээһин, 5 — административнай буруйу оноруу уонна 3 — атын түбэлтэ.
 25 чыһылаҕа Нам олохтообуттан, гр.-ка П.-тан, 23 чыһылаҕа эрэ, гр. П., киэһэ 9 чаас саҕана дьэтиттэн үлэтигэр барбыт уонна икки күн тухары ханна баарын биллэрбэтэбин туһунан сайабылыанна суруйбут. Бэрэбиэргэ түмүгүнэн бу киһи ханна баара биллибит. Бу күн гр.-ка Б. телефонунан биллэрбитинэн, ыаллы олоһор дьахтара киһини быдыар тылынан үөхпүт уонна аҕатын кырбаабыт. Онтон киэһэ Аппааны бөһүөлөгэр пилорама будкатыгар гр. Ф., М., Е., С. баар

кэмнэригэр наркотиктаах веществолаах үүнэйини булбуттар. Бэрэбиэргэ ытыллар. 28 чыһылаҕа эмиз Аппааныга биллибэт киһи М. Попова уулуссаҕа турар гаражтан биллибэтинэн «STINL» дизн маркалаах эрбинни уорбутун туһунан гр. О. биллэрбит. 26 чыһылаҕа улуссугут киһинэ ырааһыарын туһугар үлэли сылдьыбыт студенттары (араас улус оҕолоро), туох да кэрээнэ суох быһылаах майгылаах дьон, УАЗ масссынанан кэлэн күлүү-элэк онгостон сотовай телефонна устубуттар. Бу нэдиэлэҕэ уопсайа 7 административнай боротокуол толоруллубут.
 ОГИБДД линиятынан 453 автотранспорт бэрэбиэргэлэммит. 92 боротокуол толоруллубут. 3 итирик туруктаах суоптар туллубут. 8 масссына ыстараалтыыр стоянкаҕа туруоруллубут.

© **Норд Финанс Краткосрочные займы** основанные на доверии до 20000 руб. от 0,8% в день! Вы в одном шаге от получения денег! Не упустите свой шанс! Нужен только паспорт! Также можете подать заявку по тел. **89142723633** и по адресу: **с. Намцы, ул. Ленина, 12/2, ТЦ «Электра-продукты», 2-й этаж.** ООО «ЯМРК», ОГРН – 1151447001738 ИНН – 1435291452

С 5 сентября 2015 г. АО «**Намкоммунтеплоэнерго**» производит закачку теплоносителя (воды) в отопительные системы. Всем потребителям тепловой энергии обеспечить исправность внутренних систем отопления, закрыть краны слива внутренних систем отопления. При возникновении аварийных ситуаций немедленно сообщать в АДС по тел. 41-405, 41-916 и

(или) в управляющие компании. В случаях залива помещений из внутренних систем отопления АО «Намкоммунтеплоэнерго» ответственности не несет.
 © **Продаю** норковую шубу с капюшоном черного цвета, размер 42. Обращаться с 19 час до 22 час. **Тел. 89241629323**

© **Продаю** частный дом (собственность, 15 соток, водопровод, септик). **Тел. 89243661967**
 © **Грузовые** перевозки по селу, по городу. **Тел. 89243661967, 89841160270.**
Куплю усадьбу ближе к центру. **Тел. 89644239716**

© **Гараж**, баанньык тутарга сөптөөх тиит кругляк мас атыыланар 100 штука уһуна — 8-9-10 м. **Тел. 89248794815, 89841051246**
 © **Мелкие строительные работы** (система отопления, водопровод, электрика, установка ворот). **Тел.: 89243672813**

ИНФОРМАЦИЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ФОНДА ОБЯЗАТЕЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
 Территориальный фонд обязательного медицинского страхования Республики Саха (Якутия) — (ТФОМС РС(Я)) в связи с поступающими обращениями от населения и медицинских работников отвечает на наиболее часто задаваемые (встречающиеся) вопросы:
1. Полисы каких СМО действуют на территории всей Российской Федерации и за ее пределами?
 Как на территории РС(Я), так и на всей территории РФ действуют полисы ОМС всех трех СМО, работающих в сфере ОМС на территории республики. За пределами РФ полисы ОМС не действуют.
 На территории Республики Саха (Якутия) деятельность по ОМС осуществляют 3 страховые медицинские организации: АО ГСМК «Сахамедстрах» (817 957 застрахованных), филиал ООО «РГС-Медицина» — «Росгосстрах-Саха (Якутия)-Медицина» (152 910 застрахованных) и филиал ЗАО «КапиталЪ медицинское страхование» в г. Якутске (12 542 застрахованных).
2. Можно ли иметь два полиса ОМС и быть одновременно застрахованным в двух СМО?
 Нет, каждый гражданин может иметь только один полис

ОМС и быть застрахованным только в одной СМО.
3. Меня ввели в заблуждение и я написала заявление о замене СМО. Сейчас я все обдумала и хотела бы обратно вернуться в свою СМО.
 Граждане имеют право на замену страховой медицинской компании один раз в течение года. Соответствующее заявление можно подать не позднее 1 ноября. Если вы написали заявление, поменять СМО в течение года уже невозможно. Своим правом на замену СМО граждане могут воспользоваться, а могут и не воспользоваться. Учitando, что принадлежность к определенной СМО не влияет на оказание медицинской помощи, мы рекомендуем гражданам не проводить замену СМО без веских на то оснований.
4. Может ли руководитель предприятия осуществить выбор СМО за работника?
 С 1 января 2011 года право выбора страховой медицинской организации предоставлено самому гражданину, а не предприятию или учебному заведению. Выбор или замена страховой медицинской организации осуществляется застрахованным лицом, достигшим совершеннолетия (для ребенка до достижения им совершеннолетия — его родителями или другими законными представителями). Выбор может быть сделан из числа страховых медицинских организаций, которые работают на территории республики.

5. Некоторые СМО предлагают оформить полис на месте работы или учебы, якобы это быстрее и удобнее. Это правильно?
 Нет, не правильно. Это противоречит Правилам ОМС, утвержденным приказом МЗ и СР РФ от 28.02.2011 г. № 158н. Если СМО предлагает вам оформить полис ОМС по месту работы, учебы, в детском саду, тем более оставить копии документов учительнице или воспитателю, то именно эта СМО в своих интересах идет на нарушение ваших прав на защиту персональных данных, необходимых для ведения персонифицированного учета в сфере ОМС.
 Для соблюдения требований по защите конфиденциальной информации в ТФОМС РС(Я) и СМО определяется круг лиц, имеющих доступ к персональным данным, необходимым для ведения персонифицированного учета в сфере ОМС. А выдача полисов осуществляется только в специально предназначенных для этих целей помещениях (пунктах выдачи), которые предусматривают защиту от случайного доступа к персональным данным. Перечень и адреса пунктов выдачи полисов ОМС можно посмотреть на сайте ТФОМС РС(Я): <http://www.tfoms.ykt.ru>. Организация мобильных пунктов выдачи полисов ОМС, в том числе с выездом на предприятия и учебные заведения, возможна только при чрезвычайных ситуациях.
6. Я скоро поеду в отпуск за

пределы республики. Могу ли я там бесплатно получить медицинскую помощь, если заболею?
 Да. Конечно, можете. Только не забудьте с собой взять полис ОМС! При обращении за медицинской помощью предъявите страховой полис вместе с документом, удостоверяющим личность (паспорт, свидетельство о рождении ребенка).
 Полис ОМС действует на всей территории России, любой отказ в оказании медицинской помощи неправомерен. Защиту Ваших прав при выезде за пределы республики обеспечит служба защиты прав застрахованных территориального фонда ОМС того субъекта РФ, куда Вы прибыли. Список телефонов территориальных фондов размещен на сайте нашего фонда: <http://www.tfoms.ykt.ru>. Помните, что полис ОМС такой же важный документ, как паспорт, пенсионное удостоверение и нужно к нему бережно относиться и не забывать при обращении за медицинской помощью.
7. Я медицинский работник. Работаю в центральной районной больнице. Может ли страховая медицинская организация не применять финансовые санкции к медицинской организации при выявлении нарушений?
 При выявлении нарушений или дефектов по результатам экспертной деятельности страховая медицинская организация обязана применять финансовые санкции по основаниям и в размерах, утвержденным Тариф-

ным соглашением на оплату медицинской помощи, оказываемой в объеме Территориальной программы ОМС Республики Саха (Якутия).
 При не применении финансовых санкций по результатам экспертной деятельности ТФОМС РС(Я) применит их как к медицинской организации, так и в отношении к страховой медицинской организации.
8. Куда и в какое время можно обратиться за консультацией по поводу нарушений прав при получении медицинской помощи? Бывают ситуации, когда необходимо получить консультацию в нерабочее время, после 18 часов.
 По любым вопросам, связанным с оказанием медицинской помощи, застрахованное лицо может обратиться за консультацией круглосуточно в ту страховую медицинскую организацию, чей полис он имеет. Телефоны страховых медицинских организаций:
 • АО ГСМК «Сахамедстрах» — 8-800-200-14-03;
 • Филиал ЗАО «Капитал медицинское страхование» — 8-800-100-81-01;
 • Филиал ООО «РГС-Медицина» — «Росгосстрах-Саха (Якутия)-Медицина» - 8-800-100-81-01.
 Также можно позвонить в Территориальный фонд обязательного медицинского страхования Республики Саха (Якутия) в рабочее время по телефону: 8-800-100-14-03

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күндүтүк саныыр, таптыр кэргэним, аҕабыт Горохов Виссарион Валерьевич орто дойдуттан соһуччу, олус хомотолоохтук барбыта балаҕан ыйын 8 күнүгэр 40 хонугун туолар.

Кэргэним, аҕабыт Виссарион Уссуяана улуунун Казачье бөһүөлөгүр 1979 с. ахсынны 21 күнүгэр төрөөбүтэ. Орто оскуоланы 1996 с. бүтэрэн СГУ физическэй факультетыгар үөрэнэ кирибитэ. Үөрэнэр сылларыгар үөрэтин кытта дьүөрэлээн спордунаан утумнаахтык дьарыктаммыта. Үгүстүк сүүрүүгэ, дуобакка факультетын чийин көмүскээн күрэхтэһэрэ. Бу студент кэрэ кэмнэригэр сүрэхпитинэн сөбүлэһэн, харахпытынан хайҕаһан сэтинни 15 күнүгэр 2002 с. ыал буолбуттук, кэтэһилиэх мааны уолламмыппыт. Үөрэбин бүтэрээт дойдутугар 2 сыл учууталлаабыта. Ол кэмнэ Уссуяана улуустаагы спартакиадагыгар сүүрүүгэ чемпион үрдүк аатын сүкпүтэ. Онтон идэтин тосту уларытан Депутатскай бөһүөлөгүр Сербан филиалыгар программист-инженеринэн үлэҕэ кирибитэ. 2008 с. Намна көһөн кэлэн Сербан Намнааҕы филиалыгар үлэҕэ кириэн 3 сыл үлэлээбитэ. Оҕолорбут инникитин санаан Россельхозбанна миастэ көстөн 2012 с. куоракка үлэли кириэр. Үлэтигэр олус бэриниллээх, эппитинэстээх туруорумтук соругун ситиһэр-гэ дьулуурдаах, куруутун сананы, сонуну билэргэ тардыһар этэ. Хайдахтаах да уустук балаһыанньаны кини клиенттэргэ олус өйдөнөр гына быһаарара, үлэҕэ мөһөйдүр боппуруостары олус түргэнник суох оҕоро, программалар итгэстэрин быһаҕастарын көннөрөр-гө санаатын ууран туран хайҕаан да толоро, быһаарара. Программаны быһаар үлэһиттэр баалларын да үрдүнэн, клиенттэр чопчу Виссарион Валерьевичи ыйытталара.

Кытта оҕо, кырдыаҕаһы кытта кырдыаҕас буолун» диэн үөрэтэрэ. Кини сүрдээх кэпсээннээх, дьээбэлээх этэ. «Миигин эн эрэ күллэриэххин сөп» диририм мин кэргэммэр.

Оҕолоругар олус истин сыйыаннааҕа, кинилэргэ олус итэҕэйэрэ, кыра да ситиһилэриттэн үөрэрэ, доҕотторугар, аймахтарыгар тутта кизэн туттан тиэрдэ, кэпсэти охоро. Оҕолорун, суолтата да суох курдук, кыһалгаларын барытын толоро сатыыра. Оҕолорбут куруутун мечтаалаах буоллуннар диэрэ.

Кини ситэн-хотон өссө үлэлиэхтээҕэ хааллаҕа. Оҕолорун, доҕотторун, аймахтарын тустарыгар үйэлээҕи, туһалааҕы оҕоруохтааҕа. Дьылҕа-хаан кытаанах ыйааһынан ситгэбэтэ. Ол да буоллар олус кылгас үйэтигэр элбэҕи оҕордо, ситистэ, үгүс үтүө өйдөбүлү биһиги сүрэхпитигэр хаалларда.

Висса миэхэ, оҕолоругар, аймахтарыгар тапталлаах кэргэн, аҕа, доҕотторугар, коллегаларыгар истин эрэллээх доҕор этэ. Кини ыраас дууһатын, дьонно истин кыһамныгытын, эйгэс майгытын, олоххо тардыһытын, ыраас мөс-сүөнүн, сырдык мичээрин хаһан да умнуохтук суоҕа. Биһиги күндү киһибит туһунан үтүө өйдөбүлү курдук сүрэхпитигэр хаалыа. Олохун салгырыччаттардаах, тугу ситиспэтэрин, толорботуун оҕолоро салгыахтара диэн бигэ эрэллээхпит.

Таптыыр, суохтуур киһибит Виссарион Валерьевич энкилэ суох үлэ-лэбэти үлэтэ, чийинэй-дик, үтүө суобастаахтык олорбут олоҕо миэхэ, оҕолоругар мэлдьи холобур буола сылдыаҕа.

Кэргэнэ Татьяна Дмитриевна, оҕолоро Валерий, Виолетта, Арылхан Гороховтар

Күндү таптыыр кэргэним, ийэбит, эбэбит, кийиитим, саҕаспыт Дмитриева Руслана Владимировна ыарахан ыарыыттан баалҕан ыйын 1 күнүгэр орто дойдуттан барбыта бири сылын туолар.

Ийэбит 1955 сыллаахха атырдыах ыйын 17 күнүгэр Сунтаар улуунун Сизэй нэһилиэгэр элбэх оҕолоох Илларионовтар дьиэ кэргэннэригэр иккис оҕонун күн сириҥ кэрбүтэ. Оҕо сааһа төрөөбүт-үөскээбит Сизэй нэһилиэгэр ааспыт, оскуоланы бүтэрэн Биробиджан куоракка культпросвет училищеҕа үөрэнэ кирибитэ. Үтүө, көнө, сайаҕас майгылаах буолан тутта элбэх дьүөгэлэнэн, доҕоттордонон, олохун устата сүтэрибэккэ аргыстаһан, алтыһан кэлбиттэрэ.

1981 сыллаахха үөрэҕин бүтэрэн Бөтүгү культура дьиэтин директорынан ананан үлэтин саҕалаабыта. Нэһилиэк олохтоохтору иллэн кэмнэрин көхтөөхтүк атааралларын туһугар күнүстэри-түүннэри, элбэх сыратын ууран туран 25 сыл энкилэ суох кулууп директорынан даҕаны, уус-уран салайааччыты-

нан үлэлээн кэлбитэ. 1982 сыллаахха олох аргыһын көрсөн биһиги аҕабытынан Дмитриев Петр Михайловичтың ыал буолбуттара. Үс оҕону төрөтөн улаатыннарар ыал оҕортообуттара.

Нэһилиэккэ Руслана Владимировнаны көнө майгылаах, үлэһит, сүрэхтээх киһи быһытынан дьон-сэргэ убаастабылын туһанара. Үлэтин олус сөбүлүүрү, өрө тутара. Нэһилиэк олоҕор актыбынай кыттыһыны ылар, үтүө киһи буоларын араас элбэх грамоталара, дипломнара туоһулулар. Ийэбит ырыаны олус сөбүлүүр этэ, сүрдээх үчүгэй куластаах этэ. Нэһилиэккэ «Кыыс Хотун» диэн дьахталлар ансамбылларын тэрийсиптэ. Наһаа үчүгөйдик араас бырааһынныктары, биэчэрдэри ыллаан-туойан кизгэтэллэрэ. Ону тэнэ талааннаах дуобатчыт этэ, кинигэни сөбүлээн ааҕара, элбэх хаһыат, сурунаал сурутан кизэн билиилээх этэ. Ветераннар улуустары дуобат күрэхтэһиллэригэр өрүү кыттан бастыһар кэпсээригэр сылдыар этэ. Кини бэйэтэ туохха барытыгар көхтөөх, дьону түмэ тардарга айылҕаттан бэриллбит дьоруудаах этэ. Онон кини тула дьон түмсэрэ, киниэхэ тардыһаллара.

Ийэбит дьүөгэлэригэр, табаарыстарыгар уонна аймах-билэ дьонугар үтүө сыйыаннаах этэ. Кинилэри көрүстэниң, ыалдытты кэллэхтэринэ олус үөрэрэ, сэргэхсийэрэ, сирэйдиин-харахтыын сырдыгыра, кэпсээнэ-ипсээнэ элбиэрэ, толору астаах остуола, итии үүттээх чэйэ мэлдьи бөлөм буолара. Дьонно-сэргэтэ, дьүөгэлэрэ туох эмэ кыһалҕаҕа ыллардахтарына, олус болгомтолооҕо, төһө кыалларынан көмөлөһөрө. Доруубуйата төһө да мөлтөбүн иһин, хаһан да ыалдырын биллэрбэтэ, куруук үөрэ-көтө сылдыара.

Олохун тиһэх күннэригэр доруубуйата улахан-нык мөлтөбүтүн биридэ да мунатыйбакка, ыарыны кытта охсуһар кытаанах санаатын ыһыктыбакка сытан, бу күн сириттэн букатыннаахтык араҕыста.

Ийэбит сырдык кэрэ мөсүөнэ, ыраас суобаһа, үтүө-мааны майгыта, кини туһунан үтүө өйдөбүлү өйбүгүгэр-санаабытыгар куруутун баар буолуоҕа. Олохтук устатын тухары санаахпыт, ахтыахпыт, суохтуохпут.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ

Олохун саҕа эрчимнээхтик саҕалаан үлэли-хамсыы, сүүрэ-көтө сылдыбыт, оҕобут тэнгэ саныыр сиэн балтыбытын Романова (Суздальова) Августина медицина да кыйбат сидьин ыарыта олус соһучтуу орто дойдуттан букатыннаахтык илдьэ барбыта атырдыах ыйын 29 күнүгэр бири сылын туолла.

Августина 1983 с. муус устар 30 күнүгэр Августа Петровна, Иннокентий Степанович Суздальовтарга төрдүс оҕонун күн сириҥ кэрбүтэ. Кыра эрдэбиттэн сэмэй, мэлдьи ыраас баҕа-

МЕХОВЫЕ ТРАДИЦИИ

*Жене - шикарную
Дочке - стильную
Меще - теплую*

РАЗМЕРЫ от 38-го до 66-го (овчина, норка, лиса, енот, бобр, нутрия, каракуль, королевский рекс)

ВЫСТАВКА ШУБЫ НАРАСХВАТ

СДЕЛАНО В РОССИИ

Порадуйте своих близких – приходите на выставку
5 сентября, ЦД им. А.Ф. Шестакова, ул. И. Винокурова, 8 с 10.00 до 19.00

ИП Вознюк Д. И. 2015 г. *Реклама 0+

йытык мичээрдий сылдыара. Туту тушпуга, оҕорбута барыта орун-онугар лопбааччы буолара.

1989 с. Бөтүгү орто оскуолатыгар үөрэнэ кириэн мэлдьи бастыһар кэпсээригэр сылдыбыта, оскуолаҕа араас олимпиадалар, күрэхтэһиллэр Августината суох барбат, оскуолатын чийин элбэхтик көмүскээн инники күөҥгэ таһаарара диэн учууталлара кизэн тутталлара. Ону тэнэ наһаа нарын кыһахтаах куластааҕа. Бастың үөрэнээччи, актыбыыс буолан Сочи лааҕырыгар путевканы наҕараадалаабыта.

Оскуолатын ситиһиллээхтик бүтэрэн 2001 с. Дьокуускайга инженер-нэй-техническэй институтка үөрэнэ кирибитэ. Үөрэнэ сылдьан фольклор куруһуоҕар дьарыктанан Бельгияҕа конкурса баран лауреат үрдүк аатын ылан кэлбитэ. Үөрэнэр сылларыгар олохун аргыһын Петяны көрсөн сүрэхтэрэ сөбүлэһэн 2007 с. ыал буолаллар. 2006 сылтан 2010 с. Дьокуускай куоракка федеральной налоговой үлэлээн баран, 2010 с. кэргэн дойдутугар Аммаҕа баран улуус үөрэҕириитин салаатыгар кылаабынай специалиһынан, онтон үрдээн информационнай технология салаатын директоруна ананан үлэти сылдыан, бу сидьин ыарыы буулаан күн сириттэн букатыннаахтык илдьэ барбыта биһиэхэ эдьийдэригэр, убайдарыгар олус диэн аһылаах, абалаах. Саҕардыы олоҕу билэн, Аммаҕа дьиз туттан кириэрэ сылдыбыта баара...

Августинкабыт чаҕылҕан курдук кылгас да буоллар чаҕылхай сырдык олоху олорон ааста. Бу сиргэ бэйэтин суолун икки кырачаан кыргыттары халаларан барда. Күн сириҥ көрдөрбүт кырачаан кыргыттар кини олоҕортох олохун салгыы аатын ааттата туруохтара.

Оҕобут курдук саныыр балтыбыт барахсан эн сырдык мичээрин, сэмэй, эйгэ-эс майгың, олорон ааспыт олус кылгас гынан баран, чаҕылхай олохун оҕолорго кэрэ кэпсээн буолан кэпсээн, чаҕылхай сулус буолан үтүө-кэрэҕэ угуяй туруу.

Таай эдьийдэрэ, убайдара, саҕастара, күтүөттэрэ

«ТӨРҮТ УУ» ТЭРИЛТЭ БИЛЛЭРЭР:

19 лиитэрэлээх бутыллаах ЫРААС УУНУ биһигиттэн мэлдьи атылаһаахха сөп. Атыҕа бааллар помпалар, кулердар, ону таһынан скандинавскай хаамыы туюоскалара.

Кирдээх, саһарыт уонна хайдылаах баллоннары төттөрү ылбаһыт.

Нам: Чернышевская ул. 6-та, «Олонхо» атыы киинэ. **Аппааны:** Лена ул. 16-та.

Аадырыска тиэрдии телефоннара: МГФ-873-73-11, МТС-300-11-70

© Продаётся 3-хкомн. квартира в 2-хквартирном каменном доме с земельным участком на 15 соток в центре с. Нам. Цена — 2800000 руб. Торг.

Тел. 89142742556

МАХТАМАР

Биһиги тапталлаах күндү киһибит — ийэбит, эбэбит, хос эбэбит Ирина Афанасьевна Гоголева утуу-субуу икки ыарахан ыарыны кытта күрсэн, орто дойдуттан, күн сириттэн араһыта 9 хонугун туолар.

Модут нэһилиэгин баһылыгын солбуйааччытыгар Говоров Семен Ми-

хайловичка, улуус кылаабынай бырааһыгар Леонид Алексеевич Слепцовка, бырааһыгар Николай Владимировичка, биригэ үлэһит коллегаларбар, Бөтүгү нэһилиэгин олохтоохторугар көмөбүт, өйбүлүгүт иһин улахан махталбытын биллэрэбит.

Кыһа, күтүөтэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, эдьийбит, үлэ ветерана, «Нам» совхоз чемпион ыанньыксыта, Коммунистическай үлэ ударнига, 1 Хомуस्ताах нэһилиэгин олохтооҕо **ЖИРКОВА**

Варвара Романовна уһун, ыарахан ыарыыттан б.д. атырдыах ыйын 30 күнүгэр олохтон туорабытын чугас аймах-билэ дьомкуругар, дьүөгэлэригэр дириҥник курутууан туран биллэрэбит.

Кыргытара, сиэннэрэ, балтылара, ырааттара, күтүөттэрэ

Күндүтүк саныыр бырааппыт, талааннаах стилист **ШЕРГИН**

Варвара Романовна ыарахан ыарыыттан ыалдыан орто дойдуттан барбытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар дириҥ кутурбаамытын биллэрэбит.

Эдьийэ Захарова М.С., Чирковтар, Заблоцкайдар, Рехлясовтар дьиз кэргэттэрэ

Күндүтүк саныыр бырааппыт, талааннаах стилист **ШЕРГИН**

Василий Вадимович эдэр сааһыгар күн сириттэн барбытынан ийэтигэр Галинаба, аҕатыгар Вадимга, биригэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурбаамытын тиздэбит.

Колосовтар, Добрецовтар

Ытыктыыр, истинник саныыр бырааппыт, убайыт **ШЕРГИН**

Василий Вадимович ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан төрөппүттэригэр Вадим Васильевичка, Галина Гаврильевнаба, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурбаамытын тиздэбит. Эниги аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Шапошниковтар, Пахомовтар, Даниловтар, Поповтар, Широкихтар, Слепцовтар

Тапталлаах бырааппыт, убайыт, билиилээх, талааннаах стилист, Дальнай Востока ытыллыбыт күрэх Гран-при хаһаайына **ШЕРГИН**

Василий Вадимович уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн ийэтигэр, аҕатыгар, биригэ төрөөбүттэригэр дириҥ кутурбаамытын тиздэбит. Аһыгытын тэнгэ үлэстэбит.

Аймахтара Шергиннэр

Күндү биригэ үөрэммит табаарыспыт, үөрэтпит оҕобут, хаарыан талааннаах доҕобут, Дальнай Восток «Бриллиантовая Игла» конкурс Гран-при хаһаайына **ШЕРГИН**

Василий Вадимович уһун, ыарахан ыарыыттан өлөн биһиги кэжэбиттэн туорабытынан ийэтигэр Галина Гаврильевнаба, аҕатыгар Вадим Васильевичка, биригэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурбаамытын тиздэбит.

Модут орто оскуолатын 1999 с. выпускниктара, кылаас салайааччыта

Модут нэһилиэгин олохтоохторо Шергина Галина Гаврильевна, Вадим Васильевич тапталлаах уоллара **ВАСЯ**

уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кини төрөппүттэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар дириҥ кутурбаамытын тиздэбит.

«Модут нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттара, общественноһа

Модут нэһилиэгиттэн төртүттээх **ГОГОЛЕВА**

Ирина Афанасьевна олохтон туорабытынан кыһыгар, аймахтарыгар дириҥ кутурбаамытын тиздэбит. **«Модут нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттара, общественноһа**

Дорогой племяннице Дьяконовой Тугре Кузьминичне приносим свои соболезнования в связи с кончиной матери после долгой, тяжелой болезни на 79-м году жизни

ГОГОЛЕВОЙ Ирины Афанасьевны, Гоголевы, Васильевы, Смирновы, Захаровы, Новиковы из с. Хатырык, Намцы, Вилюйск

Намская местная организация Всероссийского общества слепых выражает глубокое соболезнование Ядревой Светлане Ивановне, родным и близким **АНДРОСОВА**

Виталия Филипповича. Андросов Виталий Филиппович останется в нашей памяти добропорядочным, трудолюбивым и отзывчивым гражданином.

Нам улуунун бочуоттаах олохтооҕо, үлэ ветерана, республика бастакы «Канкэмэ» оҕо экологическай пааркатын төрүттэнитин уһаныбыт, Нам улуунугар оҕо техникческэй үөрэхтэнитигэр элбэх билиитин, сыратын биэрбит учуутал, наставник **КОЛПАШНИКОВ**

Николай Петрович соһуччу олохтон барбытынан дириҥ кутурбаамытын тиздэбит. **Нам улуунун оҕо техникческэй киинин коллектива**

Кылаабынай редактор э.т. Л.А. НОГОВИЦЫНА

ОТДЕЛЛАР: редакторы солбуйааччы — 41496, хаһыаты таңыы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ФИ №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кирибит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыннын мэлдьи бири буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС таһылына, таһылына уонна бэчээттир сыһар бэчээттэннэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложная ул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. Ли4 **Көңүл сыананан атылланар Индекс — Р0005.** Тираһа — 1490 Бэчээкэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 01.09.2015 с. Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 01.09.2015 с.